

Uitvoeringsplan Groningen Stad aan de Hunze

2024 – 2028

1. Inleiding

Dit uitvoeringsplan vormt een bijlage bij het Ontwikkeldkader Groningen stad aan de Hunze. In dit uitvoeringsplan staat beschreven welke Hunze-herstelprojecten worden opgepakt voor de periode 2024 – 2028.

In het Ontwikkeldkader is beschreven waarom en op welke manier we de Hunze weer terug willen brengen in de stad Groningen. Met het herstellen van de Hunzeloop creëren we een groenblauwe structuur aan de oostkant van Groningen dat meerdere doelen dient: als ruggengraat voor de ecologie, als klimaatbuffer om water beter vast te houden en op te vangen bij piekbuien, als identiteitsdrager voor ruimtelijke ontwikkelingen en als recreatief en ontspanningsgebied.

In het stedelijk gebied is van de oorspronkelijke Hunze nog maar weinig te zien. Restanten in de vorm van een slotje, een oeverwal of een drooggevallen meander herinneren nog aan de geschiedenis. Uitzondering vormt de Hunzezone. Hier is de Hunze, en het omringende landschap, nog goed bewaard gebleven.

Om van al de restanten weer een robuuste structuur te maken, dat is geen eenvoudige opgave. Het zal onmogelijk zijn om deze lijn in een keer volledig aan te leggen. Dit zal tijd en geld gaan kosten. Uit een grove kostenraming gaat het om €65 miljoen. Dat geld ligt niet op de plank. In het uitvoeringsstrategie (onderdeel van het ontwikkelkader) is beschreven welke aanpak we voor ogen hebben. In het volgende hoofdstuk geven we een korte samenvatting van de uitvoeringsstrategie. In hoofdstuk drie beschrijven we de verschillende projecten en in het laatste hoofdstuk gaan we nader in op de kosten en beschikbare middelen per project.

2. Uitvoeringsstrategie

Het herstellen van de Hunzeloop vraagt om een langjarige strategie. We liften daarbij zoveel mogelijk mee met lopende projecten. Pas wanneer er ingrepen plaats gaan vinden in en rondom het Hunzegebied, zoals herbesteding of herstructurering, bekijken we per project wat er mogelijk is om een deel van het Hunzeherstel hier uit te voeren. We betrekken daar verschillende partijen en grondeigenaren bij. Stukje bij beetje zullen zo steeds meer puzzelstukjes gelegd worden om op termijn de Hunze weer zichtbaar, beleefbaar en van betekenis te maken.

In de uitvoeringsstrategie maken we onderscheid tussen 4 sporen. Immers een langjarige strategie kent verschillende schalen van tijd en formaat. De handelingswijze varieert dan ook van realisatie van quick wins op de korte termijn tot agenda-setting voor de lange termijn. In onderstaand overzicht en kaartbeeld hebben we dit gebundeld. Uiteraard is dit een momentopname.

Handelingswijze

1. *Projecten* - projecten in ontwikkeling of uitvoering waarin de Hunze leidend is en er middelen/geld gereserveerd zijn om de Hunze te realiseren en in te richten. Het initiatief hiervoor ligt soms bij de gemeente en soms bij andere partijen.
2. *Kansen* - ruimtelijke plannen in uitvoering of ontwikkeling die de Hunze raken/ kruisen, waar Hunzeherstel kan meeliften in deze plannen. Hier liggen kansen om de Hunze te realiseren/in te richten of goed in te passen. Er zijn hiervoor slechts beperkt middelen gereserveerd. De gemeente Groningen is in alle gevallen betrokken.
3. *Visie ontwikkeling* - projecten waar de ontwikkeling van de Hunze centraal staat, maar waar nog geen concrete projecten lopen en middelen/geld voor beschikbaar is.
4. *Agenderen lange termijn* - plekken of tracé van de Hunze waar nog geen projecten lopen maar waar de inrichting van de Hunze mee moet lopen zodra hier projecten, ontwikkelingen gaan spelen.

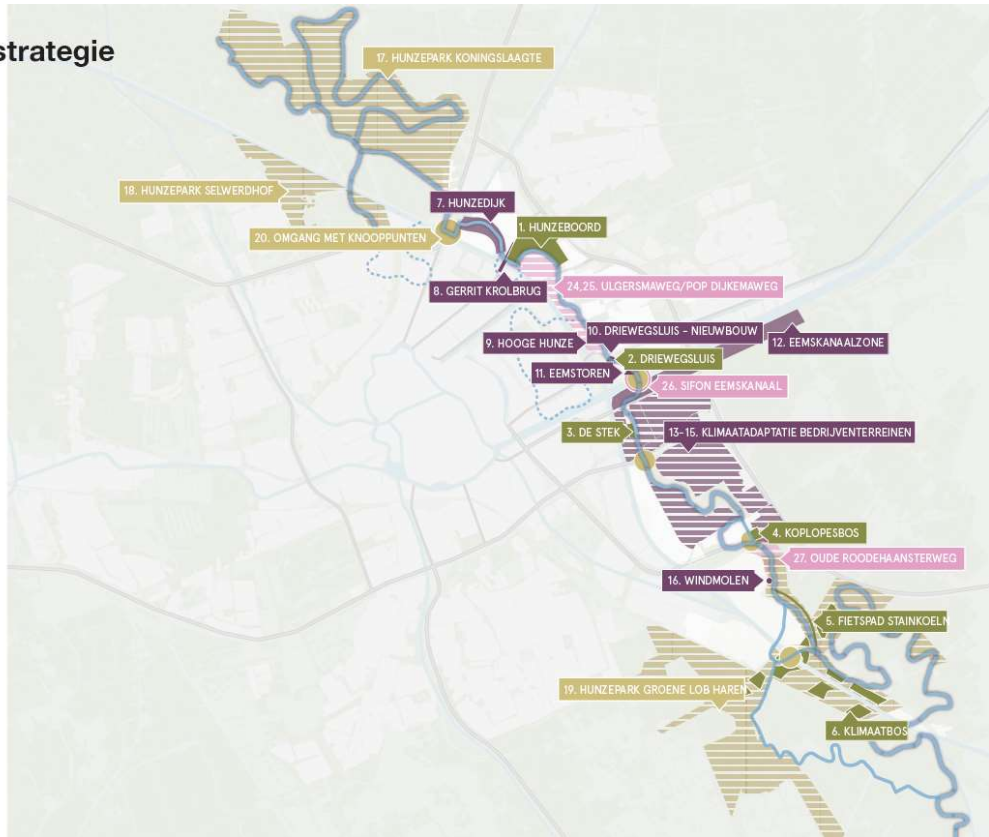
Op de kaart zijn de verschillende projecten die voortkomen uit de ontwikkelstrategie weergegeven. In de uitvoeringsagenda hebben we de projecten, kansen en visie ontwikkeling voor de komende vijf jaar nader uitgewerkt en op geld gezet. Na vijf jaar, of eerder als daar aanleiding toe is, zal de uitvoeringsagenda worden bijgewerkt.

De komende vijf jaren leggen we de prioriteit bij de volgende vier gebieden. Hier vinden de komende jaren ontwikkelingen plaats.

- De Hunze/Van Starckenborgh/Ulgersmaweg: Het vervangen van de Gerrit Krol brug en de landschapsvisie voor het Hunzeboordpark.
- omgeving Oosterhogebrug: Realisatie van woningbouwlocaties Hooge Hunze, Driewegsluis en Hunzetoren. Verduurzamen bedrijventerrein Oosterhogebrug.
- Driebond: Verduurzamen bedrijventerrein Driebond, realisatie Stektuin.
- Roode Haan/ de Vork: aanleg klimaatbos (provincie), realisatie fietspad (Groninger Landschap), visievorming groene lob Haren Noord (uit Vitamine G)

Uitvoeringsstrategie

- LEGENDA**
- Hunzeloop
  - Labels**
  - Hunze project
  - Hunze visiezone
  - Kanaal met ontwikkel
  - Gebieden lange termijn
  - Ruimteclaim ontwikkeling**
  - Specifiek gebied
  - Zoekgebied

Zie: Ontwikkelkader Groningen Stad aan de Hunze

3. Projecten uitvoeringsagenda 2024-2028

Deelgebied de Hunze/ Van Starckenborgh

In dit deelgebied vinden er verschillende projecten plaats, waarvan de grootste op dit moment de vervanging van de Gerrit Krol brug en het verbreden van de vaarweg van het Van Starckenborghkanaal is. Daarnaast is in 2020 de landschapsvisie Hunzeboordpark vastgesteld door het college. Inmiddels ligt er nu een definitief ontwerp voor het Hunzeboordpark.

Hieronder zijn de verschillende projecten benoemd.

1. Hunzeboord

De gemeente Groningen heeft samen met Groninger Landschap, bewoners en het waterschap Noorderzijlvest een landschapsvisie opgesteld voor de Hunzeboord. Het betreft het gebied met aan de noordzijde de Pop Dijkemaweg, aan de oostzijde de Kardingerweg, aan de zuidzijde het bedrijventerrein aan de Ulgersmaweg en aan de westzijde het Heerdenpad. Met deze visie wil de gemeente de Hunzeboord een nieuw gezicht geven. De bedoeling is om een aantrekkelijk groen verblijfsgebied te creëren dat het woongenot verhoogd, de Hunze beter zichtbaar en toegankelijk maakt, de ecologische waarden in het gebied vergroot en de beleving van het park verbetert.

Planning: De uitvoering start vanaf 2024 en zal plaatsvinden in twee fasen. De eerste fase vindt plaats voorafgaand aan de realisatie van de Gerrit Krol brug. De tweede fase vindt plaats in samenhang met de uitvoering van de nieuwe brug (2026-2029). Hier maken we werk met werk.

2. Nieuwe brug en verbrede vaargeul

De Gerrit Krol brug wordt door Rijkswaterstaat vervangen (en verhoogd) en ook de vaargeul van het Van Starckenborghkanaal wordt ter plaatste verbreed. Deze ingreep heeft een impact op de omgeving. De herinrichting biedt kansen om de Hunzelooop hier te realiseren als een meanderdoorsteek, conform het ontwikkelplan. Op die manier verbinden we de waterloop van de Hunzeboord met het water langs de Hunzedijk weer tot een aaneengesloten systeem.

Planning: Op dit moment vindt de ontwerpfase plaats. De planning is dat de daadwerkelijke bouw van de brug naar verwachting in 2026 van start zal gaan en in 2029 afgerond zal worden.

3. Hunzedijk

Zoals beschreven in het Ontwikkelplan ligt er een kans om de groenzone langs de Hunzedijk aan te pakken. In de zone tussen de wijken Van Starckenborgh en De Hunze liggen kansen om de Hunze beter beleefbaar te maken en meer ruimte te creëren voor waterberging en ecologie in de groenstrook. De huidige populieren zullen daarvoor vervangen moeten worden. Op de korte termijn is dit niet wenselijk. De kwaliteit van de bomen blijkt nog goed te zijn. Uitgangspunt van de gemeente is dat we bij voorkeur geen bomen kappen voor nieuwe ontwikkelingen. Als de bomen aan vervanging toe zijn, kunnen we deze groenstrook opnieuw gaan inrichten.

Planning: Na realisatie GK brug, en wanneer de bomen aan vervanging toe zijn.

Deelgebied Oosterhoogebrug

Langs de Regattaweg en aan het begin van de Pop Dijkemaweg gaat naar verwachting op korte termijn een flink aantal veranderingen plaatsvinden. Er liggen initiatieven voor woningbouw bij buurtschap de Hooge Hunze, bij de Driewegsluis en de nieuwe Hunzetoren. Bovendien werken we aan het vergroenen en verduurzamen van bedrijventerrein Oosterhoogebrug. Dit allemaal in een bijzondere omgeving waar de Hunze en het Damsterdiep elkaar kruisen. De sluis tussen Eemskanaal en Damsterdiep (Driewegsluis) neemt de gemeente bovendien om niet over van RWS.

Al deze ontwikkelingen bieden kansen om de Hunze weer zichtbaar te maken. Dit vraagt wel om een goede afstemming. Hieronder geven we een overzicht van de projecten die we willen oppakken.

1. Planuitwerking/ visie tracé Regattaweg – Pop Dijkemaweg

Om ervoor te zorgen dat de Hunze in dit deelgebied ook daadwerkelijk een aaneengesloten, watervoerende loop wordt, is een planuitwerking nodig op een iets hoger schaalniveau. Dit voorkomt dat er in dit deelgebied straks belangrijke schakels gaan ontbreken, omdat deze buiten de projectbegrenzings vallen. In een stedenbouwkundige visie geven we in beeld en tekst aan hoe we de losse projecten met elkaar gaan verbinden. Ook brengen we de kosten hiervan in beeld. We reserveren nu alvast een startbedrag voor deze verbindingen.

Planning: de visie en kostenraming voor dit gebied moet plaatsvinden in 2024.

2. Nieuwbouwlocaties

In dit gebied wordt gewerkt aan uitbreidingsplannen voor meerdere woningen. Deels worden die gerealiseerd in de buurtschap Hooge Hunze en deels aan de Regattaweg (Hunzetoren en Driewegsluis). De woningen vormen een mix van sociale en vrije sector. Bij deze woningbouwlocaties zorgen we ook voor een prettige woonomgeving met een goede leefkwaliteit en een aantrekkelijke openbare ruimte.

We geven als opdracht mee om de Hunze zoveel mogelijk te herstellen binnen de contouren van het project. Dit wordt nu al in de plannen meegenomen. Een deel van die kosten kan gerealiseerd worden binnen de grondexploitatie. Deels wordt er ook naar de gemeente gekeken om bij te dragen aan het Hunzeherstel binnen de verschillende projecten.

Planning: 2026 - 2028

3. Bedrijventerrein Oosterhoogebrug

De gemeente Groningen en VBNO hebben als doel om bedrijventerrein Oosterhoogebrug toekomstbestendig te maken. In eerste instantie wordt gewerkt aan een plan om de openbare ruimte aan te pakken en te vergroenen. De insteek is om de bestaande bedrijven en functies in het gebied te handhaven. Om dit te realiseren wordt toegewerkt naar een integraal ontwerp dat is afgestemd met alle belanghebbenden.

De Hunze loopt van oorsprong door het gebied. Hier liggen kansen om een stevige groenblauwe structuur te realiseren op het bedrijventerrein.

Planning: vanaf 2024

4. Driewegsluis

Rijkswaterstaat stoot de Driewegsluis af en draagt de sluis over aan de gemeente Groningen. Voor het onderhoud van de brug ontvangt de gemeente een bruidsschat van ca €100.000.

Het in eigendom verkrijgen van de sluis opent de mogelijkheid om dit deel van de stad voor voetgangers en eventueel fietsers te ontsluiten. Er liggen kansen voor een wandelroute waarmee een 'ommetje' ontstaat voor bewoners van de Regattaweg, Timpweg en Rijksweg. De sluis kan ingericht worden als één van de verblijfsplekken langs de Hunze. Zeker met de nieuwe bebouwing in dit gebied ontstaat op deze manier een aantrekkelijke openbare ruimte.

Planning: ntb, vanaf 2026

Deelgebied Driebond

1. Stektuin

In het bedrijfsverzamelgebouw de Stek aan de Euvelgunnerweg wordt de buitenruimte rondom het gebouw aangepakt. Het grotendeels stenige terrein wordt vergroend en ingericht als een stadstuin. Deze tuin ligt aan de Hunze. De eigenaar van Stek wil met de realisatie van de stadstuin ook de Hunze weer beter zichtbaar en beleefbaar maken. De stadstuin wordt openbaar toegankelijk. Met een bestaande dam wordt de tuin ontsloten vanaf de Euvelgunnerweg. Tijdens de openingstijden van Stek kunnen daardoor ook andere bedrijven op Driebond gebruik maken van de stadstuin aan de Hunze.

Planning: 2023, gereed in 2024

2. Euvelgunnerweg Driebond

Midden in het bedrijventerrein Driebond ligt een bijzonder stukje landschap. Het licht slingerend verloop van de Euvelgunnerweg, de boerderijen met oude kastanjes en de brede rietoevers in de sloten langs de weg verraden dat dit niet zomaar een bedrijfsontsluitingsweg is, maar de plek waar ooit de rivier de Hunze liep. Aanpassingen in het watersysteem, herprofilering van de rijbaan en de aanleg van bedrijfspanden hebben er voor gezorgd dat de Hunze hier nauwelijks meer herkenbaar is. De Hunzezone kan echter een cruciale rol spelen voor klimaatadaptatie; het afkoppelen van oppervlaktewater, de buffering van regenwater en als koelteplek op hete dagen. Ook vanuit de bedrijven zelf is er een grote wens om aan te sluiten rondom de ontwikkelingen van de Hunze. Niet alleen als representatieve drager voor de bedrijven, maar ook als belangrijke schakel in de wandelommetjes van de werknemers en om invulling te geven aan de duurzaamheidsambities, zoals het afkoppelen van regenwater. In het project 'Driebond aan de Hunze' wordt onderzocht hoe de Hunzezone een rol kan spelen in de verduurzaming en kwaliteitsverbetering van het bedrijventerrein Driebond.

Planning: ontwerp 2024, uitvoering 2026

Deelgebied Roode Haan/ De Vork

1. Visie voor groene lob Haren Noord – de Vork

De gemeente heeft in de groenvisie Vitamine G het gebied tussen Groningen Zuid en Haren als 'groene lob' aangewezen met de ambitie om het verbeterd recreatief toegankelijk te maken, een betere verbinding tussen bebouwde kom en landschap te realiseren, gekoppeld aan versterking van natuur- en landschapswaarden en met behoud van een duurzaam agrarisch karakter. In het gebied liggen meerdere oude Hunze-armen die kansen creëren voor waterberging en natuurontwikkeling. Samen met grondeigenaren en gebruikers wordt een toekomstperspectief ontwikkeld om de verschillende kansen in dit gebied in beeld te brengen en op termijn te verzilveren.

Planning: 2024

2. Fietspad Roodehaan en Hunzeherstel

Het Groninger Landschap legt op eigen terrein een recreatief fietspad aan. Dit recreatieve fietspad verbindt de Winschoterweg met de Oude Roodehaansterweg. Gekoppeld aan het fietspad wordt ook de Hunze in dit gebied beter zichtbaar en beleefbaar gemaakt. Deze groene zone wordt straks een belangrijk uitlooph gebied voor medewerkers van de bedrijven die zich op Roodehaan gaan vestigen.

Planning: 2024

3. Klimaatbos Roodehaan

De provincie Groningen gaat een klimaatbos aanleggen aan de rand van de stad Groningen. Het bos van circa 5 hectare komt op het oude gronddepot van de provincie bij Roodehaan. Het klimaatbos is onderdeel van het programma Bos en Hout waarbij de provincie in 10 jaar 750 hectare bos en andere beplanting wil realiseren. Bij het ontwerp van het klimaatbos is rekening gehouden met het oorspronkelijke landschap: de Hunzeloop. De gemeente Groningen heeft samen met het Groninger Landschap meegedacht met de uitwerking van het plan. De Hunze wordt hier conform het ontwikkelplan hersteld. Ook krijgt het nieuwe bos wandelpaden en worden de oevers van het Winschoterdiep natuurvriendelijk gemaakt.

Planning: 2025

4. Financien

Kosten en beschikbare middelen

Op basis van de schetsen in het Ontwikkelkader is een grove inschatting gemaakt van de uitvoeringskosten voor de gehele aanpak. Exclusief eventuele saneringskosten en exclusief kosten voor grondverwerking betreffen de totale kosten voor het Hunzeherstel ca €65 miljoen.

In het compensatiepakket Groen en Duurzaam Eelde (GDE), dat in 2017 door de raad is vastgesteld, zijn allerlei maatregelen en projecten opgenomen om de gemeente te vergroenen. In dit pakket is geld gereserveerd voor Hunze-projecten. Ook projecten uit het uitvoeringplan Vitamine G worden deels uit GDE gefinancierd. De realisatie van dit uitvoeringsplan (640K) kan uit het GDE worden gefinancierd.

Naast het budget uit GDE, zoeken we ook naar aanvullende budgetten binnen de gemeente Groningen en daarbuiten. Zo werken we samen met partners aan de Hunze. De provincie Groningen zal bij de aanleg van het Klimaatbos langs het Winschoterdiep een bijdrage leveren aan het herstel van de Hunzeloop. Het Groninger Landschap investeert in een fietspad langs Roodehaan, waarbij ze tevens de Hunzeloop beter zichtbaar en natuurvriendelijker maken. Voor dergelijke projecten van derden, zal ook de gemeente een financiële bijdrage leveren.

Interne samenwerkingen zijn er ook, o.a. bij het verduurzamen van bedrijventerreinen. Voor de komende jaren zijn er structureel budgetten beschikbaar voor alle bedrijventerreinen. De Hunze stroomt door verschillende bedrijventerreinen, onder andere op de locaties Driebond en Oosterhoogbrug. Hier liggen kansen om gezamenlijk Hunzeprojecten te realiseren.

Het Ontwikkelkader is erop gericht het Hunzeherstel te koppelen aan nieuwe projecten die langs de Hunze plaatsvinden. Door het Hunzeherstel binnen deze projecten te realiseren, als investering in de leefkwaliteit van de openbare ruimte en als onderdeel van de water(bergings)opgave, zal een groot deel van de kosten vanuit de projecten gerealiseerd worden. Dit betekent wel dat dit tot een verzwaring van deze projecten kan leiden en dat daarmee de financiële haalbaarheid van projecten onder druk kan komen te staan. Voor een aantal projecten (Hooge Hunze, Gerrit Krol brug) zijn we dit in beeld aan het brengen. Met de hemelwaterverordening, de borging binnen de Gemeentelijke Ecologische Structuur en mogelijk ook met de nog op te stellen groennormen, wordt het makkelijker om het Hunzeherstel te borgen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Er zullen echter schakels missen, die niet binnen een project vallen, maar wel essentieel zijn binnen de Hunzevisie. Deze ontbrekende schakels zullen we deels vanuit GDE en deels vanuit andere regelingen en subsidies moeten bekostigen. Daarbij denken we aan NPG, Nij Begun, de Erfgoeddeal of Europese subsidies op gebied van klimaatadaptatie.

In onderstaand overzicht geven we aan welke middelen we nu kunnen inzetten vanuit het GDE. In de tabel staat aangegeven of er sprake is van exploitatie- of investeringskosten. Bij investeringskosten is aangegeven vanaf welk jaar deze drukken op het budget. Hiervoor volgt op termijn een uitgewerkt plan met bijbehorende kredietaanvraag.

<i>Project</i>	<i>E/I</i>	<i>Bijdrage Hunze vanuit GDE</i>	<i>Overige bijdrage</i>	<i>24</i>	<i>25</i>	<i>26</i>	<i>27</i>	<i>28</i>
Deelgebied Hunze/Van Starckenborgh								
Hunzeboord-park fase 1 (voor aanleg GK brug)	I	150	Subsidies en mogelijke bijdrage van waterschap en Groninger Landschap. Stadsbeheer Gebiedsteam		2	6	6	6
Hunzeboord-park fase 2 (na aanleg GK brug) (na 2029)	I	50	Subsidies en mogelijke bijdrage van waterschap en Groninger Landschap. Stadsbeheer Gebiedsteam					
Hunzedijk	I	PM	Ntb					
Gerrit Krolbrug	E	PM	RWS, subsidies en mogelijke bijdrage van waterschap en Groninger Landschap					
Deelgebied Regatta/Pop Dijkemaweg – Oosterhogebrug								
Stedenbouwkundige visie	E	20	20 (programma's SO)	20				
Reservering ontbrekende schakels (kruising Damsterdiep, kruising Rijksweg)	I	150					6	6
Bijdrage Hunzeherstel in nieuwbouwlocaties: - Hooge Hunze - Driewegsluis woningbouw - Eemstoren		100	Ontwikkelaar/ grex				4	4
Bedrijventerrein Oosterhogebrug		-	Ruimtelijke economie/ economische zaken	-	-	-	-	-
Driewegsluis	I	20	100 (bruidsschat voor beheer)	-	-	-	-	1
Deelgebied Driebond								
Euvelgunnerweg Driebond	I	100	EZ/RE	-	-	-	4	4
Stektuin	E	7.5 ('23)	EZ	-	-	-	-	-
Deelgebied Roodehaan/de Vork								
Klimaatbos	E	50	Provincie	50	-	-	-	-
Fietspad Stainkoeln		-	65 (Groeningen)	-	-	-	-	-
Visie Haren Noord	E	-	50 (gebiedsteam, SIF Groen)	-	-	-	-	-
TOTAAL		640K		70K	2K	6K	20K	21K